

[Lasse Budtz]

vilje, hvis man alligevel ikke vil nedskære våbnene, og det synes faktisk ikke rigtig at være tilfældet for øjeblikket. Det er en kendsgerning, at begge supermagter har øget deres forsvarsbudgetter; Sovjets forøgelse af såvel kvantitet som kvalitet i militæret er fastslået af så mange eksperter så mange gange, at det næppe kan tjene noget som helst formål at gentage alle tallene her. Ikke mindst er de sovjetiske forstærkninger gennemført i den europæiske centralregion, men vi har også bemærket styrkeforøgelsen på disse kanter, ligesom vi har bemærket den større øvelsesaktivitet, og jeg henviser til de seks undervandsbåde, som man selvfølgelig længe har kendt tilstedeværelsen af i Østersøen, men som netop er blevet omtalt af den svenske regering.

Præsident Carter har også øget sit forsvarsbudget, en forøgelse, der vil fortsætte de kommende fem år ifølge amerikanske meddelelser, skønt præsidenten bebudede en begrænsning, før han blev valgt og i den første periode efter valgsejren. Jeg skal ikke begynde en analyse af årsag og virkning af disse ting, men det er svært at have tillid til nedrustningens muligheder, når f. eks. Carter for nylig bebudede en forøgelse af de amerikanske styrker i Europa med 9.000 mand, så man kommer over de 300.000, som man i forvejen havde, og når Sovjet har gjort nøjagtig det samme og har samlet et militær i det egentlige Europa sammen med østlandene, der langt overgår, hvad NATO kan præstere på de konventionelle våbens område.

Det ville være naturligt, om man på den ekstraordinære generalforsamling drøftede også eksport af krigsmateriel – det kunne man næsten begynde med – og man kunne måske begynde med begrænsninger af en eller anden art eller i hvert fald en registrering af våbenhandelen, og Carter har også ved adskillige lejligheder fremsat forskellige planer herom. Man kunne måske tænke sig en international aftale om national kontrol med våbenhandelen på grundlag af en vedtagelse i FN. Men supermagternes våbenleverancer til landene i Mellemøsten og på Afrikas Horn understreger, hvor vanskeligt det vil være at nå til sådan en aftale, og det kan kun ske, hvis det interessefællesskab hos stormagterne, jeg omtalte for et øjeblik siden, kan etableres, men det er meget svært at få øje på mulighederne lige nu.

Vor viden om den sovjetiske eksport af våben er begrænset, men vi ved, den har været stigende. Carter har gennemført en beskæring af sin våbeneksport med 8 pct. ifølge den amerikanske presse, men man har dog i 1977 solgt for ca. 2 mia dollars mere end året før. En anden kendsgerning, som må inspirere til pessimisme, er selvfølgelig den langsommelighed, som troppereduktionsforhandlingerne i Wien har bevæget sig frem med, de såkaldte MBFR-forhandlinger. Men det er dog vigtigt, at man her fortsætter med at snakke sammen, og det er det, bl. a. fordi svælget mellem de konventionelle våben og kernevåbnene bliver stadig mindre. Det er også vigtigt, at man fortsætter, fordi det ikke er ganske utænkeligt, at MBFR-forhandlingerne kan blive overhalet af den teknologiske udvikling.

I Genève forhandler næsten 30 nationer, men Frankrig og Kina har hidtil holdt sig tilbage primært for ikke at få pålagt bindinger af kernevåbenfremstillingen; den officielle motivering er, at man ikke vil være afhængig af supermagterne. Der er da heldigvis nu bevægelser i den franske holdning, og man har fremsat en række konstruktive forslag, der synes at antyde noget i retning af en holdningsændring.

Men alle disse negative eller pessimistiske betragtninger understreger jo i virkeligheden kun, at nye forsøg på at gennemføre bare tilløb til nedrustning må og skal gøres. Og det skyldes bl. a., at de hidtidige aftaler om nedrustning på ingen måde har hindret udviklingen af nye våben. Man har f. eks. på trods af aftalerne om kernevåbenbegrænsninger sagtens kunnet udvikle helt nye våbentyper, og neutronbomben er en af dem.

Jeg har til min glæde, men ikke overraskelse set, at statsministeren har erklæret, at Danmark naturligvis ikke kan modtage bomben, og statsministeren har dermed bekræftet den danske politik på dette område, som den har været ført i en lang tid. Også i Vesttyskland – det er bemærkelsesværdigt – er reservationerne meget store og voksende, og det samme er tilfældet i f. eks. Norge og Holland, som vi har meget tilfælles med.

Jeg deler den opfattelse, at neutronbomben er et modbydeligt våben. Den er et udtryk for en perverteret tankegang, sagde en velkendt vesttysk socialdemokratisk politiker, Egon Bahr, for nylig, men når det er sagt,